



15.12.2022

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
pelastustoimen palvelualue
PL 10
90029 OYS

Viite

Lupahakemus teettää poikkeuksellista säännöllistä työaika 26.10.2022 (saapumispäivä),
lisäselvitys 24.11.2022

Työnantaja	Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Toimipaikka	Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Kuusamon, Taivalkosken, Pudasjärven, Vaalan, Utajärven, Muhoksen, Raahen, Kalajoen, Vihannin, Siikajoen, Siikalatvan, Kärsämäen, Haapajärven, Pyhäjärven, Reisjärven, Nivalan, Sievin, Oulaisen, Haapaveden ja Ylivieskan ensihoitoasemat.
Päätös	Myönnetään
Voimassaoloaika	1.1.2023 – 31.12.2024
Hakemuksen perustelu	<p>Työsuojelun poikkeusluvut eivät tietojemme mukaan siirry hyvinvointialueelle, joten haemme saman sisältöistä lupaa kuin nykyiset työsuojelun poikkeusluvut ovat. Toimintamme tulee jatkumaan samankaltaisena, ainoa poikkeus on Reisjärven kunnan alueen ensihoitopalvelun liittäminen liikkeenluovutuksella Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen Keski-Pohjanmaan hyvinvointi alueesta (Soite). Keski-Pohjanmaalla on ollut voimassa oleva työsuojelun poikkeuslupa koskettua myös Reisjärvelle sijoitettua yksikköä. Mahdollisen hälytyksen odottamiseen.</p> <p>Ensihoitajan työ on laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.</p> <p>-henkilöstön keskimääräinen viikkotyöaika on keskimäärin 40 viikossa enintään 52 viikon tasoittumisjakson aikana.</p> <p>-henkilöstön työvuoro on enintään 24 tuntia, josta 12 tuntia on ns. aktiivityöaika.</p>

- mainitulla henkilöstöllä on mahdollisuus myös teettää myös lyhyempiä työvuoroja tarvittaessa, kuten koulutusten ja ns. päiväyksiköiden toiminnan järjestämiseksi.

Muilta osin noudatetaan soveltuvia virka- ja työehtosopimuksia ja työaikalain säännöksiä.

Työsuojelun poikkeuslupaa toteuttavilla ensihoitoasemille sijoitettujen ensihoityöyksiköiden käyttöasteet ovat 28-35% valmiusajasta., jolloin työnantajan on mahdollista järjestää henkilöstön työvuorojen aikaisen päivittäisen ohjelman siten, että tehollista työaikaa muodostuu enintään 12 tuntia 24 tunnin vuoroissa ja enintään 9 tuntia 12 tunnin vuoroissa. Työvuorot suunnitellaan kokonaisuudessaan ja pidemmällä aikavälillä siten, että tehollisen työajan keskimääräinen osuus ei työvuorojen aikana kasva kohtuuttoman suureksi eikä kuormita työntekijöitä liikaa. Työntekijöiden kuormittumista seurataan ja siihen reagoidaan siten, ettei aktiivisuuden enimmäismäärä ylitysi. Korvaava vuorokautinen lepoaika annetaan työaikalain säännösten mukaisesti. Työnantaja huolehtii siitä, että työvuoron pituus huomioiden työvuorojen väliin jää riittävä lepoaika palautumiseen.

Pääsääntöisen työvuororytmin ohella ammattitaidon -ja pätevyyden ylläpitämiseksi välttämättömät koulutus- ja harjoitustilaisuudet toteutetaan enintään kahdeksan tunnin pituisina työvuoroina. Lupaehtojen toivotaan myös mahdollistavan työvuorojen vaihdot vähäisissä määrin, jotta mahdollisuus äkillisiin muutostilanteisiin reagoimiseen säilyy joustavana niin työntekijän kuin työnantajan näkökulmasta.

Edellä esitettyä työajan järjestämistapaa voidaan työnantajan näkökulmasta pitää taloudellisena ja työtehtävien järjestelyiden kannalta tarkoituksenmukaisena. Työtehtävien jaksottuminen työvuoron eri aikoihin sekä käytettävät työvuorosuunnitelmat mahdollistavat myös riittäväksi katsottavat lepovuorot työvuoron aikana. Työajan esitetty järjestämistapa edesauttaa henkilöstön tyytyväisyyttä ja koettua hyvinvointia.

Päätöksen perustelu

Aluehallintovirasto voi määräämillään ehdoilla myöntää luvan poiketa työaikalain 5 §:n mukaista säännöllistä työaikaa ja 25 §:n mukaista vuorokausilepoa koskevista säännöksistä työssä, jota tehdään vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Vuorotyötä tekevän, päätöksen kohteena olevan henkilöstön osalta työ on lähikohdiltaan laadultaan sellaista, että sitä suoritetaan työaikalain tarkoittamalla tavalla vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Säännöllinen työaika

Työnantaja hakee pelastushenkilöstölle poikkeuslupaa siten, että säännöllinen työaika on enintään 24 tuntia.

Kyseinen työaikamalli vastaa tyyppillistä ensihoidon työaikaa, ja on myös poikkeuslupien ratkaisukäytännön mukainen.

Työsuojeluviranomaisen myöntämässä poikkeusluvissa on viimeisimmän ratkaisukäytännön mukaan sallittu työtuomioistuimenkin vahvistama 42 tunnin keskimääräinen viikkotyöaika. Asiaa on tarkasteltu työaikasuojelullisesta näkökulmasta, ja työsuojeluviranomainen yhtyy edelleen työtuomioistuimen kantaan viikkotyöajan vaikutuksesta työn kuormittavuuteen silloin, kun palautuminen työssä on muutoin turvattu.

Työsuojeluviranomainen on kuitenkin havainnut, että lupakäytäntöä on tulkittu siten, että säännöllisen viikoittaisen työajan lupaehto olisi tarkoittanut automaattista työajan nostoa. Koska kyse on ollut työajan noston mahdollistavasta lupaehdosta, katsoo työsuojeluviranomainen tarkoituksenmukaiseksi määrittää lupaehtoon paikallista sopimista lisäävän elementin, jolla turvataan työntekijöiden oikeudenmukainen kohtelu työpaikalla. Viikoittainen säännöllinen työaika määräytyy sovellettavan työ ja virkaehtosopimuksen tai jos tästä ei ole sovittu, työaikalain mukaan. Säännöllinen työaika voidaan nostaa enintään 42 tuntiin, jos niin paikallisesti sovitaan. Paikallisen sopimuksen voivat tehdä työnantaja ja työaikalain (872/2019) 36 §:n 2 momentissa tarkoitettu työntekijöiden edustaja.

Työsuojeluviranomainen katsoo, että kyseinen lupaehto on linjassa esimerkiksi työtuomioistuimen ratkaisun TT 2021:90 kanssa, jossa työaikasuojelun näkökulmasta työnantajalle annettiin mahdollisuus teettää työtä niin, että viikkotyöaika on enintään 42 tuntia. Koska lainsäätäjä on antanut mahdollisuuden sopia paikallisesti esimerkiksi myönnetyn poikkeusluvan jatkosta, työsuojeluviranomainen katsoo, että aiemmin mainitun mukaisesti työnantajalle ja työaikalain (872/2019) 36 §:n 2 momentissa tarkoitettulle työntekijöiden edustajalle voidaan antaa perustellusti mahdollisuus sopia paikallisesti työpaikan erityispiirteet huomioon ottaen myös viikkotyöajan määrästä työ ja virkaehtosopimuksen määräysten ja työsuojeluviranomaisen myöntämän enimmäismäärän rajoissa.

Työneuvosto on päätöksessään 10/2020 ottanut kantaa siihen, että mikäli viikoittaisen työajan enimmäismäärä kytketään sovellettavaksi tulevassa työ- tai virkaehtosopimuksessa sovittuun enimmäismäärään, tulee näin tehdä hallintolain 6 §:n mukaisen yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen johdosta kaikissa toisiinsa rinnastettavissa tapauksissa. Työsuojeluviranomainen on viimeaikaisessa lupakäytännössään käyttänyt nyt käsillä olevan ratkaisun mukaista lupaehtoa koskien viikoittaisen työajan enimmäismäärää. Edellä mainittu päätös koskee ensimmäistä hyvinvointialueelle myönnetty poikkeuslupaa. Koska hyvinvointialueille siirtymisen myötä työnantajat joutuvat hakemaan aluehallintovirastolta luvat koskien poikkeamista työaikalain (872/2019) 5 § ja 25 §:n säännöksistä, ja työsuojeluviranomaisen on mahdollista ratkaista kaikki poikkeuslupahakemukset edellä mainitun mukaisesti. Näin ollen työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan päätösten sisältö täyttää hallintolain 6 §:n mukaisen yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen.

Tehollinen työaika

Koska luvan alaisessa työssä sallitaan poikkeaminen lain pääsäännön mukaisesta työajasta vain silloin, kun työtä tehdään aika ajoin, katsoo

työsuojeluviranomainen, että lupaehdossa tulee määritellä tehollisen työajan käsite. Tehollista työaikaa voidaan ajatella olevan kaikki työaikalain tarkoittama sellainen työ, jota työntekijä tekee työnantajan aloitteesta. Näin pelkkä oleskelu työpaikalla tai käytettävissä olo ei ole tehollista työaikaa. Työaikaosuojelullisesti on mahdollista sallia enintään 12 tunnin tehollinen työaika 24 tunnin vuorossa, kun tällaista työvuoroa seuraa 72 tunnin lepoaika. Järjestelyn tarkoituksena on turvata riittävä palautuminen, joka vastaa myös aiemmin myönnettyjä poikkeuslupia ja vakiintunutta käytäntöä. Työsuojeluviranomainen kiinnittää luvansaajan huomiota lupaehdon ehdottomuuteen, mutta toteaa samalla, että se ymmärtää työn luonteesta johtuvat yksittäiset ylitykset. Toistuessaan lupaehtojen rikkomiset voivat kuitenkin johtaa koko luvan peruuttamiseen

Ylityö

Työsuojeluviranomainen pitää tarpeellisena, että luvassa määritellyille lepoajoille sijoitettavat, työvuorosta irralliset ylityöt, rajoitetaan määrällisesti. Koska lupaehdoilla määritellään säännöllisen työajan ja seuraavan lepoajan määrää ja pituutta, ei kokonaisuutta voi työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan kuormittaa toistuvilla lepoajalle sijoitettavilla ylityöillä. Työneuvosto on käyttänyt vastaavaa sääntelykeinoa määritellessään vuorojen vaihtoa ja koulutusvuoroja koskevat lupaehdot.

Tästä johtuen lepoajalle sijoitettavan irrallisen ylityön määrää on työaikaosuojelullisista syistä rajoitettava määrällisesti vuositasolla, jotta riittävä palautuminen turvataan pääsääntöisesti. Työsuojeluviranomainen korostaa erikseen, että tällä lupaehdolla ei rajoiteta välittömästi työvuoron jälkeen tapahtuvaa ylityötä. Ylityön korvauskäytäntö noudattaa vakiintunutta linjaa ja työaikalain pääsääntöä, sekä ylityöiden määrää rajoittaa työaikalain 18 § koskien työajan enimmäismäärää.

Työsuojeluviranomainen katsoo, että ylityötä on kaikki työvuorosuunnittelussa huomioidun tai lupaehdon mukaiseen vuorovaihtoon liittyvä työn lisäksi tehtävä työ. Tämä on huomioitu myös lupaehdossa.

Lepoaika

Työntekijän mahdolliseen sairastumiseen tai sairaudenhoitoon liittyvät käynnit eivät ole työaikalain tarkoittamaa työaikaa, eivätkä lupaehdot estä tällaisia käyntejä lepoajalla. Vastaavasti esimerkiksi luottamustehtävien hoitoa ei pidetä työaikana.

Työsuojeluviranomainen katsoo, että tärkein työaikaosuojelun turvaava elementti on riittävän pitkä lepoaika poikkeuksellisen pitkän työvuoron jälkeen. Vakiintuneen käytännön mukaan 24 tunnin vuoroa seuraa 72 tunnin vapaajakso.

12 tunnin työvuoroa on seurattava aina vähintään 24 tunnin pituinen lepoaika, paitsi jos 12 tunnin työvuoroja on enintään kaksi peräkkäin.

Työsuojeluviranomainen on kuitenkin nähnyt tarkoituksenmukaiseksi mahdollistaa lepoajasta poikkeamisen tietyillä perusteilla, joita ovat erikseen

sovittavat vuoronvaihdot, ylityö ja koulutukseen ja ammattitaidon ylläpitoon liittyvät lyhyemmät vuorot.

Työsuojeluviranomainen katsoo, että työaikausojelu edellyttää vuorojen vaihdon määrällistä rajoittamista vuositasolla, mutta ymmärtää työaikausunnittelun joustavuuden edellyttävän, että vuorojen vaihdot ovat tarpeellinen keino työn äkillisiin muutoksiin reagoimiseksi. Myös näissä vuoronvaihtotilanteissa edellytetään 24 tunnin vuoron jälkeen vähintään 24 tunnin palautumista, jotta työaikausojelu pystytään kaikissa tilanteissa turvaamaan. Vuoronvaihdon tulee tapahtua perustellusta syystä. Perustellun syyn vaatimus voi täytyä sekä työnantajan että työntekijän tarpeesta. Lupaehdolla viitataan kuitenkin siihen, ettei kyse ole tavanomaisesta työvuoron sijoittamisesta lepoajalle vaan sijoittamiselle pitää olla jokin erityinen syy.

Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan työntekijöille on tarkoituksenmukaista aika ajoin määrätä lyhyempiä kuormittavuudeltaan toimistotyötä vastaavia työvuoroja myös vapaajaksolle, kuten esimerkiksi koulutustyövuoroja. Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan näiden vuorojen voidaan katsoa palvelevan koko työyhteisön toimintaa, eikä niillä ole erityistä vaikutusta kuormitukseen. Työsuojeluviranomainen katsoo, että työaikausojelu edellyttää näiden vuorojen määrällistä rajoittamista vuositasolla, mutta katsoo työvuorojen luonteen vuoksi, että näitä voitaisiin sijoittaa myös säännöllisen työvuoron yhteyteen. Tällöin kyse on säännöllisestä työajasta.

Edellä mainituilla perusteilla työsuojeluviranomainen on arvioinut mahdolliseksi keskeyttää lepoaika enintään 30 kertaa vuodessa, mikä tarkoittaa vuosilomat huomioiden lähes joka työviikko tapahtuvaa lepoaikojen häiriintymistä.

Poikkeuslupahakemus hyväksytään

Lupaehdot

1. Säännöllinen työaika

- a) Säännöllisen työvuoron pituus on 24 tuntia
- b) Työnantaja voi teettää hakemuksen mukaisesti myös 12 tunnin vuoroja.
- c) Työnantaja voi teettää myös 8 tunnin mittaisia koulutusvuoroja.
- d) Viikoittainen säännöllinen työaika määräytyy sovellettavan työ ja virkaehtosopimuksen tai jos tästä ei ole sovittu, työaikalain mukaan. Säännöllinen työaika voidaan nostaa enintään 40 tuntiin keskimäärin enintään 52 viikon ajanjakson aikana, jos niin paikallisesti sovitaan. Paikallisen sopimuksen voivat tehdä työnantaja ja 36 §:n 2 momentissa tarkoitettu työntekijöiden edustaja.

2. Työnantajan on varmistettava, että työ säilyy laadultaan aika ajoin tehtävänä luvan voimassaolon ajan.

3. Tehollinen työaika

- a) Teholliseen työaikaan lasketaan kaikki työhön liittyvät tehtävät. Tehollista työaikaa ei ole aika, jona työntekijä saa itse päättää ajankäytöstään työpaikalla. Työajoneuvossa vietetty aika on kokonaisuudessaan tehollista työaikaa.
- b) Tehollinen työaika saa olla enintään 12 tuntia 24 tunnin työvuorossa ja 9 tuntia 12 tunnin työvuorossa.

4. Ylityö

- a) Ylityötä on lupaehdoissa 1 a, 1 b, 6 a ja 6 b mainittujen työvuorojen lisäksi tehtävä työ. Ylityötä on mahdollista sijoittaa työntekijän suostumuksella tai muutoin työaikalain 17 § mukaisesti edellä mainittujen työvuorojen yhteyteen.
- b) Lupaehdossa 5 a määritellyn lepoajan aikana tapahtuvan työvuorosta irrallisen ylityön määrää rajoitetaan siten, että ne tulee huomioida lupaehdon 5 d kokonaismäärässä.
- c) Ylityöstä, joka tehdään lupaehdoissa mahdollistetun ja ennalta suunnitellun säännöllisen työajan lisäksi, maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 % ja sitä seuraavilta tunneilta 100 % korotettu palkka.

5. Lepoaika

- a) 24 tunnin työvuoroa tulee seurata aina vähintään 72 tunnin pituinen lepoaika ja sitä tulee edeltää aina vähintään 11 tunnin pituinen lepoaika.
- b) 12 tunnin työvuoroa on seurattava aina vähintään 24 tunnin pituinen lepoaika, paitsi jos 12 tunnin työvuoroja on enintään kaksi peräkkäin, 12 tunnin työvuoroa on seurattava aina vähintään 12 tunnin pituinen lepoaika.
- c) Koulutusvuoroja seuraavien lepoaikojen osalta noudatetaan, mitä niistä on säädetty tai työehtosopimuksella sovittu
- d) Tasoittumisjakson aikana 72 tunnin lepoajasta saadaan poiketa yhteensä 30 kertaa. Poikkeamistavoista määrätään lupaehdoissa 4 a, 6 a ja 6 b.

6. Poikkeaminen lepoajoista

- a) Mainittua työvuoroja ja lepoaikoja koskevaa järjestelyä voidaan muuttaa poikkeuksellisesti työnantajan ja työntekijän sopiman, perustellusta syystä toteutettavan työvuoron vaihdon johdosta. Vaihdetun työvuoron alkamista tulee edeltää ja sen päättymistä tulee seurata aina vähintään 24 tunnin pituinen lepoaika. Vuorojen vaihdon aiheuttama 72 tunnin pituisen lepoajan lyhentyminen on korvattava vastaavalla vapaalla tasoittumisjakson puitteissa.

- b) Lisäksi lupaehdossa 5 a tarkoitetuille lepoajoille on mahdollista sijoittaa enintään kahdeksan (8) tunnin pituisia ammattitaidon ja - pätevyyden ylläpitämiseksi tarpeellisia koulutuksia ja harjoituksia. Tässä lupaehdossa mainittujen työvuorojen tunnit eivät saa lisätä kokonaistyöaikaa vaan ne tulee antaa tasoittumisjakson aikana vastaavana vapaana. Tässä lupaehdossa mainitut vuorot on otettava huomioon jo työvuorosuunnittelussa.

Lupa ei oikeuta poikkeamaan soveltuvan työ- tai virkaehtosopimuksen säännöksistä, ellei sopimuksissa sitä mahdollisteta. Lupa ei myöskään oikeuta poikkeamaan muusta työnantajan toimintaa ohjaavista normistosta.

Muilta osin työn teettämisessä on työaikojen osalta noudatettava työaikalain ja sovellettavan työ- tai virkaehtosopimuksen säännöksiä.

Myönnetty poikkeuslupa voidaan peruuttaa, jos luvan myöntäminen on perustunut virheellisiin tietoihin tai olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet.

Mikäli poikkeusluvan myöntämisen perusteena olleet olosuhteet eivät ole myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet, työnantaja ja työaikalain 36 §:n 2 momentissa tarkoitettu työntekijöiden edustaja voivat sopia aluehallintoviraston myöntämän luvan tai vapautuksen jatkamisesta.

Päätöksen kohde	Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen ensihoitoyksiköiden ensihoitajat, apulaisosastonhoitajat ja ensihoidon sijaiset.
Kuuleminen	Työnantaja on varannut pääluottamusmiehille Jukka Kanto (Tehy ry) ja Juhani Sahlström (Spal ry) tilaisuuden lausunnon antamiseen. Molemmat puoltavat työnantajan hakemusta.
Muutoksenhaku	Tähän päätökseen haetaan muutosta vaatimalla oikaisua työneuvostolta.
Lainkohdat	Laki työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista (400/2004) 9 ja 10 § Työaikalaki (872/2019) 39 §

Lisätietoja Tarkastaja Janne Pinomäki, puh. 0407270787

Lakimies Aki Eriksson

Tarkastaja Janne Pinomäki

Liite Oikaisuvaatimusosoitus
Jakelu Työnantaja 2 kpl
Luottamusmies
Maksutta
Nähtävänäpito Jäljennös päätöksestä on pidettävä työntekijöiden nähtävillä

Tämä asiakirja LSAVI/15318/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/15318/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Eriksson Aki 15.12.2022 13:54

Esittelijä Pinomäki Janne 15.12.2022 13:37